

Remissvar på Nulägesbeskrivning för Prövningsgrupp Ätran biflöden från Fegen från Kalvs fiskevårdsområdesförening (FVOF).

Kalvs FVOF tar här tillfället att ge synpunkter och tankar på *Nulägesbeskrivning för prövningsgrupp Ätran biflöden från Fegen, Regional samverkan inom prövningsgrupp: Ätran biflöden från Fegen 103_3. Remissversion 2025-12-02*

Kalvs FVOF förening tog 2025 följande vision och målbeskrivning:

Kalvsjöns skall erbjuda och var känt för ett mycket bra fiske, som är hållbart på sikt, även vid de förväntade klimatförändringarna.

För det ska:

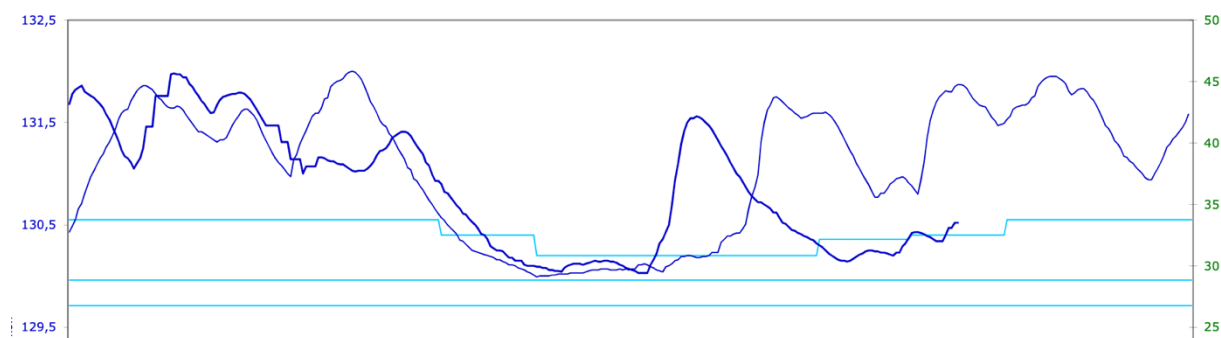
- **Kalvsjön gå från måttlig ekologisk status, enligt Eus vattendirektiv, till God ekologisk status. Det kan och bör ske genom att reglering nerströms och till Kalvsjön inte utgör vandringshinder, kalkning fortsätter och miljön runt sjön fortsätter att bli bättre.**
- **Enligt fiskeindexet EQR8 bedöms Kalvsjön ha God status. Målet är att fortsätta ha God status, men med bättre marginal, dvs ett något bättre fiske än idag, inom fem år.¹**
- **Siktdjupet skall inom 30 år återvända till 1990-talets dryga två meter, dvs dubbelt mot dagens, genom skonsammare reglering och ekologiskt funktionella kantzoner som minskar brunifieringen och halten av tungmetaller.**

Vi antog dessa mål för att vi är oroliga för Kalvsjöns tillstånd på lång sikt och vill därför höja dess resiliens inför framtiden. Regleringen utgör en stark påverkan på sjön.

Vattennivån

Kalvsjön har regelbundet och årligen högre vattennivåer än de som anges i vattendomen. Se bilagd bild för hur det var 2023 och 2024 som visar att övre dämningssgräns helt saknar relevans. Den kraftigare blå kurvan är 2024 och den tunnare 2023. Vi bifogar även fil över dygnsnivåer 2015-2024, där man kan utläsa att även om nivåerna var högre dessa är så är det normalt stora växlingar och att de tunnare blå linjerna som utgör dämningssgränser inte fungerar som sådana.

¹ EQR8 är ett fiskindex som används för att bedöma miljötillståndet i sjöar och vattendrag. Det bygger på provfisken där man undersöker vilka fiskarter som finns, hur många de är och deras storlek, för att avgöra hur påverkat vattnet är av exempelvis föroreningar eller regleringar. God är bra. Hög är den högre nivån.

Effekterna av dessa höga vattennivåer är en iakttagen ökad brunifiering och lägre siktdjup som en följd av översvämningar. Det påverkar även vattenväxter. Vi bifogar den maktrofyntinventering vi genomförde under sommaren 2025. Genom möjligheten till jämförelse med inventeringar 50 år tidigare, så kan man se att växtsamhällets blivit försämrat och det är sannolikt en effekt av regleringen. Flera arter som är känsliga för nivåreglering fanns på 1970-talet men inte 2025.

Vi tycker att nulägesbeskrivningen skall kompletteras med en beskrivning och data om hur nivåerna på vattenstånd under de sista 20 åren faktiskt har varit. Och hur vattennivån flera gånger om året överskrider riktvärden. Dessa data finns hos Uniper. (Vi har tillgång till manuellt fördd, men ej sammanställd, statistik över vattennivå. Vi får dock statistik från Uniper på både nivå och flödet i Götshults kanal,) Dessa data behöver analyseras för att utröna regleringsregimens effekter på vattenståndet. Vid en amatörmässig analys av de sista fem årens data av vattenstånd så är det lätt att dra slutsatsen; att om Fegen hade hållits på en generellt lägre nivå och man därmed hade kunnat dröja med tappning vid höjda nivåer i Fegen, för att undvika att man riskerar överskrida dämningssgränser där, så hade man kunnat undvika eller mildra att Kalvsjöns stora svängningar under säsongen. Vi är medvetna om att det då innebär större variationer i Fegen, men pga Fegens större volym så skulle de bli mindre påtagliga än de fluktuationer som Kalvsjön har idag. Vi är också medvetna om att tidigare beräkningar är att bara 42% av Kalvsjöns inflöde kommer via Götshults kanal. Vi är också medvetna om att det kräver modelleringar vi inte haft tillgång till för att säkerställa att en mer optimal reglering är möjlig. Vattenkvaliteten i Fegen är lika viktig för oss som Kalvsjöns vattenkvalitet. En sådan modellering är dock något vi gärna skulle se och gärna bidrar till.

Eftersom vattennivåerna avviker ganska mycket från domen så borde man fråga sig och i nulägesbeskrivningen behandla varför den gör det, och om det är möjligt att åstadkomma en jämnare reglering av Kalvsjön.

Fåglarna och regleringen

Ingen inventering av fiskgjuse, trana och lom har oss veterligen gjorts det senaste decenniet. Men då undertecknad bor vid sjön kan jag med hög säkerhet säga att lomföryngringarna har minskat. De senaste åren har inga ungar synts i södra delen av sjön. Samma sak kan sägas om fiskjusen, att den minskat. Den har sannolikt inte minskat i lika hög grad som lommen.

Smålom har noterats de sista åren ett fåtal gånger. Tranorna har ökat, dock har föryngringar 2022-2024 spolierats, då bona till de tranor som häckat i sjönära våtmarker fått se sina bo ligga hundratalsmeter upp på torr mark.

Vi har sammanställt i nedanstående tabell för åren 2015-2024. Den visar de maximala skillnaderna i nivå under tranors (15/4-15/5) och storloms (15/5-16/5) häckningsperioder. 2025 och 2021 steg vattnet för lommarna med över 60 centimeter. 2022-2024 sjönk nivåerna kraftigt under tranors häckningsperiod.

	Tran häckning 15 april - 15 maj	Lom häckning 15 maj - 15 juni
2015	-33	+66
2016	-66	-41
2017	-13	+24
2018	-44	-36
2019	-56	-28
2020	-67	-8
2021	-45	+63
2022	-77	-17
2023	-120	-24
2024	-100	-36
2025		

Dammen vid Götshults kanal

Regleringen nerströms och även uppströms Kalvsjön påverkar konnektiviteten och vi har vandringshinder som vi kräver att de tas bort. I samband med vattendomen och regleringen på 40-talet så försvårades vandring från Kalvsjön till Fegen. Det fanns dock en fiskväg vid dammluckorna i Götshults kanal fram till på 70 talet. Här kunde man iaktta till exempel braxens vandringar. Man kan i Ingvars Aurells bok *Braxen – En studie i fiskens fortplantning, utbredning och beteende* läsa hur braxen vandrade uppför Götshults kanal för lek 1967 och tidigare. Kalvsjön har enligt uppgifter från gamla ortsbor liksom Fegen haft sik. Denna försvann på mitten av 1900-talet. Kanske för att vandringsvägarna var försvunna?

Länsstyrelsen är säkert medveten om, och kommer komplettera nulägesbeskrivningen med den biotopkarteringen av Stångån och bäcken mellan Södra Svansjön och Nättsjön/Porssjön som genomfördes av Ätrans vattenråd hösten 2025.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis så bör nuläget även beskriva vattennivåerna och dess variationer i relation till befintlig dom samt beskrivning av tidigare vandringsmöjligheter mellan Kalvsjön och Södra Svansjön som försvunnit.

Kalv 24 januari

Sven Bartilsson

Ordförande Kalvs FVOF

sven@bartilsson.se

0705-745444

Bilagor:

Fiskevårdsplan för Kalvs FVOF

Inventering av makrofyter i Kalvsjön.

Data 2015-2024 över dygnsvis vattennivå i Kalvsjön.